

John Keats
Déšť z plané růže

VYŠEHRA D

Translation © Hana Žantovská, 1977, 2018

ISBN 978-80-7429-944-5

Na Ailskou skálu

Slyš, strmá pyramido oceánu,
skřehotem racků odpověz mi, skálo.
Kdy panství vod tě ještě pokrývalo,
kdy slunce prvně zlíbalo tě k ránu?
Kdy nastal okamžik, v němž k výškám ptáků
strašná moc tebe ze dna vynesla?
Teď hrom tě stíhá, slunce polaská
a přikrýváš se houní šedých mraků.
Nic neprolomí tvého ticha práh,
jsi jako smrt, jež v dvojím živlu studí;
ve strmé výši, v tichých hlubinách:
orly a velryby si tiskneš k hrudi.
Pro tebe otřes země ke dnu sáh,
druhý tvou strnulost už neprobudí.

Stará Meg

Stará Meg byla cikánka,
na vřesovišti žila,
za postel měla hnědou zem,
krovem jí obloha byla.

Za jablka hrst ostružin,
za hrozny bobulky z keře,
za knihu nápis na hrobě,
za víno déšť z plané růže.

Bratry jí byly pahorky,
sestrami modříný zase.
Sama s tou velkou rodinou
žila dle svého srdce.

Snídani někdy neměla,
oběd pak o nic více
a místo večeře civěla
nezřídka do měsíce.

Ze zimostrázu věnečkem
si ozdobila vlasy,
večer zas větví tisovou
a k tomu zpívala si.

A pletla rohože z rákosí,
vzdor prstům starým, chromým,
a venkovanům je dávala,
když zbloudili do jejích křovin.

Jak královna Markéta neznala strach,
podobná Amazonce,
ze staré pokrývky nosila plášť,
klobouk ve tvaru zvonce.
Dej Bůh jejím kostem dobře spát,
kdo ví, kde dočkala konce.

Sonet napsaný v Burnsově rodném domku

To tělo staré jen pár tisíc dní
teď stojí, Burnsi, zde v tvé vlastní jizbě,
kde jsi snil šťastné, požehnané sny
nedbaje smrti, která potom přijde.
Tvůj ječný nápoj puls mi rozehřál,
v mé závratí tvá velká duše žije,
oči mi bloudí – sotva mohu dál
a stěží pomůže mi fantazie.
Však na tvou podlahu smím zadupat,
otevřít okno, za nímž beze změny
je louka, kudy šel jsi tolikrát;
na tebe myslím až do otupění!
Teď připít ti nadešla chvíle pravá:
usměj se mezi stíny – to je sláva.

Píseň o mně

Byl ošklivý kluk,
kluk samý spěch,
doma se nezdržel,
byl jak pytel blech –
Sbalil si v mihu
do rance
knihu,
hlásky a slabiky,
košile,
ručníky,
čapku, co nosil
za chladných nocí,
hřeben a kartáč,
ponožek pár,
když staré
čert vzal!
To vám byl tanec,
vzal na záda ranec
s tou zásobou skrovnou
a za nosem rovnou
šel na sever,
na sever,
za nosem rovnou
na sever!

Byl ošklivý kluk,
kluk darebák,
nechtěl nic dělat
než básničky psát –
Do ruky
kluk náš
vzal kalamář,
k peru ho přidal,
co za deset vydá,
to, kterým si čmárá.
Jak žízňivá
čára
rozběh se
k horám
a k údolním
norám,
k strašidlům,
plašidlům,
babám
a žabám.
Tak psal a psal
když nečas ho pral,
v kabátě dál.
Když oschl les,
psal zase bez,
neboť až milo
se oteplilo –
ó kéž by tak bylo,

až vypadnem
a půjdeme rovnou za nosem
na sever,
na sever,
za nosem rovnou
na sever!

Byl ošklivý kluk,
kluk darebák,
schovával rybičky
v třech škopíčkách.
I přes výhrůžky
všemocné služky,
přes napomínání
moc hodné paní,
své babičky –
stoup na špičky
a rychle a honem
se proplížil domem.
Pak přidal
do kroku
a hajdy k potoku,
chytil tam venku
kdejakou mřenku,
koljušku pro půst
nadvakrát do úst,
střevle tak malé
jak nejmenší palec

té rukavičky,
co padne vždycky
po zrození vkrátku
nemluvňátku
na jeho drobné
prstíčky.

Ó to on znal,
v tom vynikal,
ó pěkný kotlík ryb,
ach kotlík,
ach kotlík,
ó pěkný kotlík ryb,
ach kotlík!

Byl ošklivý kluk,
kluk darebák,
utekl do Skotska,
všechno chtěl znát –
Co objevil vám?
Že u nás i tam
tvrdá je země
a yard měří stejně,
že píseň se zpívá
hned volná, hned živá,
jak v Anglii přesně;
že stejně tak třešně
jsou červené v tváři –
že olovo váží

více než klacek,
že osmdesát
je čtyřikrát dvacet,
že výplň vrat
je dřevo jak v Anglii –
tak stál tam
jak sloup
a žasnul a žas.
Žasnul, stál jako sloup
a stál tam
a žas.

* * *

Zde na vrcholu hory Nevisu
mi kázání čti, Múzo, z plných plic!
Nahlížím do propastných převisů
v závojích par – netuší věru víc
o pekle lidstvo. Pokud vzhůru zrak
upírám, vidím clony nevlídné:
tolik o nebi víme – stejně tak
pokrývá mlha zem a podobně
člověk se nazírá jen skrze dým.
Špičaté útesy mám pod nohama
já smutný trpaslík – to aspoň vím!
Zde po nich šlapu – jinde propast samá,
puklina, mlha – k lidským strážním hluchá
stejně jak v říši myšlenky a ducha.

Óda

Pěvci radosti a vášní,
když jste svoji duši vlastní
na zemi nám zanechali,
zda vám v ráji jinou dali?
Takovou, co srozumí se
s řečí slunce i měsíce,
s divotvorným pramenem,
s hromem, jímž se chvěje zem,
s šumem v elysejských hájích,
kde se spolu všichni znají
a kde s vámi na lučiny
vyšly laně Dianiny.
Kde vám modré zvonky zvoní,
chudobky po růžích voní,
růže voní nezemsky,
netušeně, nebesky;
kde slavičí píseň není
jenom zpěvné vytržení,
ale sama pravda čirá,
jež se veršem otevírá,
dávná minulost je v ní,
s nebem, s jeho tajemstvím.

Tak žijete na výšinách
a na zemi zase jinak.
Zde ty první duše mají
dar nám sdělit, jak vás najít,
jak dosáhnout k oné výši,
kde ty v nebi šťastné dýší.
A ty vaše pozemské
učí, jak tu krátce jsme,
o zoufalství, radování,
o vášních i co jim brání,
o slávě a bídáctví,
o síle a mrzáctví,
vedete nás bez ustání
k moudrosti, ač nejste s námi.

Pěvci radosti a vášní,
na zemi jste duši vlastní
nechali, však v ráji jinou
získal jste, dvojjedinou.

Píseň

Zdálo se mi, že zármutkem
umřela moje holubička.
Proč? Vždyť jenom nožky svázel jsem
jí šňůrkou hedvábnou, vždyť jsem ji hýčkal.
Červené nožky, stýskám si marně,
proč moje sladká opustila mne?
Žila jsi v korunách, rozmilá,
proč se mnou jsi šťastná nebyla?
Polibky, hrášek jsi u mne měla,
proč na zeleň stromů jsi nezapomněla?

Píseň skřítky

V slzách už ani krok – ani krok!
Pokvetou kytky i napřesrok.
Pláče nech, ó pláče nech!
Pupeny dřímou v kořenech.
Pohled' sem – ó pohled' sem,
ten kdo byl v ráji vyučen,
ví, že má zpívat – zpívat jen,
pláče nech.

Zvedni přec hlavu – zvedni ji výš,
květ bílý a červený uvidíš,
jen pohled' – tvůj pohled mě dohoní
na granátové jabloni –
jen pohled' – ten stříbřitý zobáček
pro dobré lidi má vždycky lék –
V slzách už ani krok – ani krok!
Pokvetou kytky i napřesrok.
Teď sbohem – teď sbohem – už mizím vám
a v modru nebe se rozplývám –
už sbohem, už sbohem!

* * *

V čarodějnické hodině
měsíc se leskne stříbrně,
hvězdy se třpytí, třpytí,
jako když naslouchají ti,
na co čekají?

Na píseň, jež kolem pluje,
náhle jako kouzlem tu je,
měsíc uši natahuje,
jestli nezná ji.

Slyš, měsíci zlatoperý,
slyšte, hvězdy, slyšte, sféry!
Slyš, ty nebe, které vzývám,
dětskou uspávanou zpívám,
uspávanou znám.

Hvězdy, k zemi světlo dštěte,
naslouchejte, naslouchejte,
jak já uspávám.

I když rákos na kolébku
ještě břehy vroubí venku,
i když plenky při svém vzniku
jsou jen vláknem bavlníku
a stříž, která plaší chlad,
musí dosud ovci hřát,

přesto hvězdy světlo dštěte,
naslouchejte, naslouchejte,
jak já uspávám.

Dítě, znám tě! Dítě, zřím tě
v tichu, které ochrání tě.

Nacházím tě, blíž jsem ti,
sladká máti s tebou bdí.

Dítětem jsi byl už dost,
teď jsi básník pro věčnost.

Pohleď, lyra, pohleď, lyra,
ze všech stran ji plamen svírá
v hlavách kolébky.

Třepotá se, žhne a září,
oči snést to nedokáží. –
Vzbud'te ho, dost už spal,

on by snad dokázal
do žáru vnořit zrak:

Hle, zázrak na zázrak!
Dívá se, dívá tou výhní,
troufá si více než jiní.

Do ohně ručku vkládá
a struny nachází si;
zkouší to s malou písní
hned najisto a ví, kdy
tónům se neukřivdí!

Děťátko od prahu
vzporného západu,
on tónům neukřivdí.

Zkouší to s malou písni,
básník teď nebo nikdy,
děťátko od prahu
vzporného západu,
básník teď nebo nikdy.

* * *

Odporné myšlenky mě přepadají:
Její hlas možná není slavičí
a její zuby nejkrásnější perly.
Možná že její řasy, co já vím,
jsou dlouhé jen jak tykadýlka jepic?
Co když má ruku plochou, bez dolíčků
a mnoho pih? A vinou hrubé chůvy
mající příliš naspěch s její chůzí
se možná zkřivil božských nožek pár
a zkrabatilo sněhobílé hrdlo.

Píseň

Jen tiše, má drahá, jen vznášet se snaž!
Celý dům usnul, což stačit by mělo.
Však žárlivec žárlivý budí se snáz
vzdor noční čapce – má Isabelo!
Jak víly, když na pění potůčku tančí,
máš nožky lehké, však copak to stačí?
Jen tiše, má drahá, jen vznášet se snaž,
pád peříčka slyšel by žárlivec náš.

Zdřímlo si listí a vlnek hra
na řece ztichla – noc, ač by spoustu
práce tu měla, se nestará,
ukolébána bzučením chroustů.
A měsíc, ať cudný či cizoložný,
odešel spát, neboť moc dobře ví,
že nad jeho světlo, nad pochodeň v tmě,
jsou oči mé milé, rty měkké jak mech.

Závoru zvedni – ach, moudře si veď,
jestli jen zavrzá, jsme v pěkné louži;
pod loubím z květů lavička, hled',
ať stařík vyspává, ať hvězdy krouží
ať noční růži se zdá o nás sen,
ráno tím krásněji rozvine se,
ať k hlasu doupňáka líbat tě smím
do taktu, štěstím až rozboleny.

Obsah

Bratrovi	7
Psáno v den, kdy pan Leigh Hunt vyšel z vězení	8
Ó samoto, když mi už souzená jsi...	9
Jak mnoho pěvců zlatí proudy času!...	10
Ten, kdo byl městem příliš dlouho vězněn...	11
Šťastná je Anglie! Dost štěstí tají...	12
Po prvním nahlédnutí do Chapmanova překladu Homéra	13
Mým bratrům	14
Spánek a poezie	15
Cvrček a kobyłka	31
Dlouhý čas visel těžký příkrov par...	32
Jak tichý letní večer miluji...	33
Po zhlédnutí Elginových soch	34
Hymnus Apollónovi	35
Vepsáno na závěr Chaucerova příběhu <i>Květina a list</i>	37
O moři	38
Úvodní verše k básni Endymion	39
Verše	42
Píseň	43
Sloky	44
Na kočku paní Reynoldsové	46
Pro...	47

Znovu usedaje k četbě <i>Krále Leara</i>	48
Když cítím strach, že smrt mi přetne pouť...	49
Verše na krčmu U mořské víly	50
Ty, kdo jsi cítil...	52
Kam kráčíš, děvčátko z Devonu...	53
Přes kopce a mezi háji...	54
Sem, sem, ty má lásko...	55
Panu J. H. Reynoldsovi	57
Homérovi	62
Při návštěvě Burnsova hrobu	63
Na Ailskou skálu	64
Stará Meg	65
Sonet napsaný v Burnsově rodném domku	67
Píseň o mně	68
Zde na vrcholu hory Nevisu...	73
Óda	74
Píseň	76
Píseň skřítka	77
V čarodějnické hodině...	78
Odporné myšlenky mě přepadají...	81
Píseň	82
Předvečer svaté Anežky	84
Proč jsem se v noci smál? Kdo řekne mi?...	99
La belle dame sans merci	100
Óda na Psyché	103
Sláva	106
Sláva (Nemůžeš sníst koláč...)	107

Spánku	108
Má-li být rýmem naše rodná řeč...	109
Óda na zahálku	110
Óda na melancholii	113
Óda na slavíka	115
Óda na řeckou vázu	119
Lamia	122
Podzimu	149
Óda pro Fanny	151
Den odešel i všechna jeho krása!...	154
O milost prosím – soucit, lásku, lásku...	155
Zářivá hvězdo, kéž tvou stálost mám...	156
Poznámky	159
Chronologie	173

EDICE
verše
SVAZEK
(58)

John Keats **Děšť z plané růže**

Ilustrace fotobanka 123rf.com
Typografie Vladimír Verner
Vydalo nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.,
v Praze roku 2018 jako svou 1724. publikaci
Vydání druhé, ve Vyšehradu první.
AA 3,7. Stran 184
Redigovala Blanka Koutská
Odpovědná redaktorka Marie Váľková
Vytiskla Těšínská tiskárna, a. s.
Doporučená cena 228 Kč

Nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.,
Praha 3, Víta Nejedlého 15
e-mail: info@ivysehrad.cz
www.ivysehrad.cz

ISBN 978-80-7429-944-5